

Žemaiti

I. Rasytojos kūryba - tai tarsi lochia versine, kuriai iš prieig nūnų laimo gelmij į literatūrą plus-telejo kalbos kurtai.
(J. Jasaitis)

II. Laimo žmonės Žemaitės apsakymuose.

1. Vingių šeima apsakyme „Marte“:

- a) statinė - sūsios spindulys tamsoje kavalysteje,
- b) senio Vingio aukštutinas,
- c) apskleidėlė Vingienė,
- d) belygnotis Jonas.

2. Petras Klemelis - dvejopa asmenybė: (aps., P. K.)

- a) darbustas, tvarkingas, mylantis motiną nūnus,
- b) godus priuogams, turtui.

3. Draugėska Dauginių nūna: („Strūptos Nėliai“)

- a) šeimos galva - protuogas iš geras žmogus,
- b) žmona - svyruojanti asmenybė.

4. Vaharos Milasčiaus šeimoje: („Rudens vatakas“)

- a) aptariamai pisiūlys klaušimai,
- b) išrienes klaušimero paraiškas.

III. Rasytojo kūryba - tai pati rasytojas.

Žemaiti

Kiekliame, bet persmeingame Žemaitės autha-
pyje po svyruotelių klausais iškaltas trumpas nūra-

šas: „Liudvės rasytoja Žemaitė“. Tarsi iš iš žod-
džių jarelgiume vsg jos gyvenimą. Kartais iš pa-
galvojame: - juk paprasta laimo moterėlė, o ne -
gebante iškurti tokį teikrovishg gyvenimą. Kiekvi-
name jos būreinęs pušlapyje randame mielg savo
kalbą, nustabiausius gantos aprašymus. Ctpsa-
muox netinkame iš tipiskus lietuvių sodaičių žmo-
nės. - visus nu iš nuoroniems, linksmybėmis, vagais
iš nelaimėmis. Numyskė neraiame kito rasytojo taip
tiksliai iš meistrai paraišdavusio tuometinių lietuvių
gyvenimą. Tik je ^{taip} priklauso matutino kalbą sodiniu
valstietišku žodiniu, spalvingomis pasakojimo intona-
cijomis.

Žemaitės kūrybos vertę pirmiausiai lemia gyvi, ryš-
kius, nepakastojuančių žmonių paveikslai. Tarant jos
vardž, pries akis iškyla ne vien pažestama iš Beangė
rasytojos figūra, bet ir jos prieig tuo pat pana-
tome iškurtos žmoges: darbūjų Klemelį iš kiet-
vėlė, apskleidėlę Marę, daniują Dauginių šimą,
nelaimingąjį Drėgą Klatę, turgių Joną, išfistę-
je suj. Vingį.

O lietuvių kalbę Žemaitė įgyvė sudėtinges iš

labai išdomius reikėjį mūsų išgyvenimui, jei jaus-
muz į mūsų pasaulį. Pažvelkime į Katės pareikšto
išskyautį iš apsilypmo „Martė“, kis matome Katę,
taip labai užsirengus iš gerg negaučių. Ogiuose tie-
lių namuose išskirtelis nerasi. Ji neleido nėkum
blogo žodžio repaskyp, į juoką iš grūdų kailęs atn-
leips švelnūs tonai. Išvyg, nosiuos Katės krepšinės goc-
iaišiai žodžiai: „Joneli“, „Fereli“, „mamunėle“, buo-
x namuose Katėi labai sunku, nes ji muto, jog ca-
vix tingimai, aukštadidžiai. Nėra išgydama pareikių iš-
vien graužej, Katė ^{lentas} pasiduoda iš kailbos tonui, įsi-
lia į girkas, pasako sunkstesij žodž, tačiau iki pat
mirties ji bėka švelnauk bilo. Ypač priklausiai atlikeli-
diuomas Katės darbštumas. Matome, koks ji gali-
ta, ~~asmenyti~~ rinko padaryti. Prieš mus išlyla
ji įsiarpėtė, namų darbai, kuriuose Katė ^{gerai} pateikta
dirba. Tačiau dirbdama Katė įsiurbame žings-
nyje galvoja apie savo minkę gyvenimą, apie ne-
tinkėj, atlikus išvyg. Itai jos mintys dirbijant
skalbinis.

„ - Išsirojotais tas mano išpas, mano tėvo išsietas! Tokios tai mėles teisė mano žindis!? - kaskart laug-

rian hoiodama, maštė Katė!

Visiškai prienungi šitį apsilypmo „Martė“ reikėja! Sunkstumu iš grubumų pasiūjimi sėvis Vingis. Jei x-
ro namuose jaučiasi respaciu, išvauzdėja, kad vi-
ni jo turi slaužti iš daryti tai, ko jis norė.

„ - Manči, tuož pat gamin į dantes! Kaiip as lep-
siai, taip iš tau būtė! Vingis yra gūticollis, labai
čemos kultūros čiologas. Tai mums parodo storėnisi-
bas jo kellos tonas „plėpiai“, „lojimas“ ir „smulks“ iš
litobė išskirtas žodžiai. Vingienė - velgi išsižai ki-
ta asmenybė. Vingienė ^{jei} išsižina savo astuci bėdai-
nu. Jei, hiburuame žingsnijė pėsti stojā į long
priekis bet kokių užuonų namuose, Černigstanė
živars iš galvojante, kad tam gaistamas laikas.
Tuo parodo savo neralyvum.

„ - Šlavinetis?! Cia to nereikia. Jei prievys udraidys,
duonos neiš. Vingienė didžiulė smilgė smogia Katės
per restutes, kai atsinta ji ūluojant astą. Tačiau vi-
nada gina ~~nos~~ „Joneli“. Itai kaiip ji auklejā so-
vo vėluntis nūnus:

„ - Kaiip jau galė tame prižadinti? otrai nesirū-
kiai, bet įsiurbėmes kaiip pasiūras - ^{nos} patriucibūnus prie

aux pastatyti, nė tie dar neprėkely." Kaiči matome, Jonas yra būsimas miugalis, o dar būsimis tūnėjys. Tai tylenis, kuris visame apakymse tenugeba ištarti keliąs lempasmes prastes;

" - Taigi, taigi, kaiči! Man arkliai uerupi įmenę dieną... taigi, tata, jats lig dūbūi neretačęs. Ket iš jų priešais karščiausius šeimos giminės Jonas žiterpia ižkūrėliai žodžiai, kurių zodo aleginumas. Kartais, si- tiems, iš net savo paties likimui. Si paašė iš ypa beprasmei žodžiai - „taigi, taigi, kaiči!“

Zemaitė labai taikliai parodo, kad vėnuj šeimos atlikimas iš neralyvumos peraugęs bu- kung, rejačiumą patiemus atimėjus iš žmonių. Ne žmonės grubis terpusarvje, iš visiškai alegir- gi ūkio mūčiai.

Zemaitės, tačiau iš skirtinių Zemaitės subjekti veikėjai yra apsklyme „Petas Kurnelis“. Petras Kurnelis - nuostabus meistras, yis tampa parvydintu sodinės ūkininku, jo aarbiamu iš nagiūgumės žavini ne vienas. Kurnelis namus Zemaitė nupie- sia, kaiči Washington iš gero gaspadoriaus. „Tuo- boj aukštaj, išrikoj pasalicos trijų pat padomu:

suolas iš stalas baltateliai "užineisti"; asta iš krota, nėros išblūdos, vinos tuščios...“ Kad Petras darbštus žmogus pastebime iš iš jo lietys kaiči geležių rankes, milimų drabužių. Daugelyje apsklymes raijtojā megsta dialogas. Tai išryškeja iš viame apsklyme. Her- gačių salbos apie Petras Kurnelį eidišia mums dar labiau jei naudoti

„ - očių ar ne mūs, o ar ačiote, mergelis, jog as mā jō mūčiau, kaiči yra man išlė pačių! Tu- ciai jo tucty, verčiai nė plikaučio rankio...“ Štai iš viā iš pastebime, kad nor Petras iš geras žmogus, tačiau jam nupi tuctai. Yis iš Marcos Kupstaitės vedė brolį, jog jis parinko Marcos turtai. Tras- hingojo Kurnelio sodyba dabar tamprā apliesta yis nuolat baxai iš žmona, tuo paguodos yestoda- mas deginėjė. Tačiau šeimos gyvenimo nesėkmės jei liet kalgavina. Petras pamazū pradedė suprasti savo padarytas klaidas: „Tas kisas apnuko man galvo!.. Giltine' amove' atis!.. Gimtę gybę vestes- ne Žanike!“. Kurnelis atimena Marcos pasakytas, žodžius, kad se tusto iš darbo yra dar iš meile, kuri snaidesi nė vienus turtus. Ois dažniau apie

tai pagalvodomos, Petras Kurselis tarsi atgimsta, praregi naujai.

Atysakymas „Sicueltas nelmas“ Žemaitė pradeda kurti, pildama gražių paruošių pareikšlę, atysakymo vaivadujama erdvę, nuolat bendručianti ganta; sei būna labai sunijs valstiečio gyvenimas, tas dieniniai jo darbai ir represijai. tame kuriuoję pagrindinę vaividinėjį vaividiną Petronele iš atnaukias, kuri myli mėnas kito ir išlelia vestives. Petronele iš atnaukias myli mėnas kito, nūpinančios rūnos reikalais, gyvena be barnių. Tačiau minkas kloti - iš labai gerai, jeigu jis sūčiai meilę neįsimaištyste kito mėnesių. Mėnesas ypač geras žmonės, padeda su jaunai seimai traukti rūkių, padeda įsigyti namų. Yis stengiasi dėl to, kad jam le galė patenkinti Petronele. Visokaiš bučais bando prisivilioti Petronele, tačiau ta neįvykdota, nors jui iki patinka mėnesas. Toks spūsčių elgesys iš parodo, kad Petronele myli savo myrgą ir ypač jam ištikima. Nežiūgi įsitroges į sietimus, namus, mėnesus metus ir negali perkauboti jos. Žemaitė parodo ne tok Petroneles meilę atnaukui, bet tai jogi iš atnau-

kuo župės iš meilę savo žmonai. Žemaitė labai gražių paruošduoja „vėluo“ mūšių rūmo scens. Tada atnaujas negaličiamas lypa jai brolėlę, hebdamas jis visokiausias žodinius. Jis jaučia parodo sare protinę iš atlaikinė žmogumi.

Kuostabi ganta, tikroviskai atraukiantas laimo sodžbos, to meto bėtuvij būties, leidau mums pajauti, o batais iš trumpai pavyzdinti buonetis lecturus gyvenimą. Pasakodama, Žemaitė mėnesių menininko nuo veikėjų likimo, laimes nėlimo bėtiję. Ji atskleidė balsuotijoje slapyrinčią dideľę droninę emociją, kuri matinancią kusti geresnį iš svečesių gyvenimų. Neskaitydami Žemaitės, mes nepajegėsime įraušiuoti bėtuvėlos būties, nemišinome bėtuvij balsos paslapčius.

„Žemaitė - ne papasta tikrovės alyvininkėja, fotografuotoja, o nuovelių menininkė, talentinėga pasakotoja, - nes“

(J. Jasaitis)

5/4